

VALÓSÁG

1998-ban az Oktatáskutató Intézetben folytatott kutatások keretében önkormányzati oktatási irodavezetőkkel, iskolaigazgatókkal és szakmai gyakorlati oktatókkal készítettünk interjúkat. Miután ebben az évben a közoktatás egyik legizgalmasabb eseménye a Nemzeti alaptanterv (NAT) bevezetése volt, minden interjú során megkérdeztük, hogy mi a véleményük az érdekelteknek a NAT bevezetéséről és az általános képzés idejének meghosszabbításáról. Az alábbiakban ezekből a beszélgetésekből adunk közre részleteket.

Liskó Ilona

MI A VÉLEMÉNYE A NAT BEVEZETÉSÉRŐL?

MEGYESZÉKHELYI ÖNKORMÁNYZAT IRODAVEZETŐJE

Nekem elsősorban nem is a NAT-tal van problémám, hanem azzal, hogy a közoktatási törvényben meg vannak határozva azok az óraszámok, amiket a tanulók számára kötelezően előírtak. Ezek általában lényegesen kevesebbek a jelenleginél. Valószínűleg a jogalkotókat az vezette ebben, hogy a gyerekek terhelését csökkentse. Ezzel viszont sok iskolát nehéz helyzetbe hoztak, és a tanárokat egymás ellen hangolták, mert végső soron mindenkinek létkérdés, hogy az óratervben neki hány óra jut. Tehát ezt az egzisztenciális szempontok erősen befolyásolják.

Másrészt arról sem vagyok meggyőződve, hogy a gyerekek terhelése csökkenne attól, hogy kevesebbet töltenek az iskolában. Mert az iskolában azért mégiscsak kapnak egy kis segítséget a munkához. A kiemelkedő munkát végző intézményeknek kimondottan problémát okoz, hogy hogyan lehet egy jó gimnáziumi pedagógiai programot úgy megfogalmazni, hogy az a jogszabálynak megfeleljen, meg azért a szakmai színvonal se essen le lényegesen. Mindenki attól fél, hogy az óraszámok csökkennek, a tanítható anyag mennyisége csökken, és ennek még beláthatatlan a következménye. Ebből a szempontból én például attól félek, hogy ez a korosztály, amelyik most indul ezzel az új oktatási formával, egy csomó dolgot elveszít a régi-ekhez képest.

Egyébként nekem az a véleményem, hogy nem jó, ha ezzel hosszú ideig kell foglalkozni. Olyan hangok is előjöttek most, hogy jobb lenne elhalasztani a bevezetést. Én azt mondom, hogy már eddig sem kellett volna halasztani. Mert attól, hogy tíz év múlva kerül bevezetésre, semmi nem lesz jobb, és semmi sem lesz alaposabb, mert akkor mindenki megnyugszik, hogy most nem kell ezzel foglalkozni. Én azt hiszem, hogy elegendő idő volt a NAT bevezetésére. Nem az a fő gond, hogy valami el van kapkodva, hanem az óratervekkel van a gond.

BUDAPESTI KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT IRODAVEZETŐJE

Nem lett volna szabad hozzájárulni az iskolarendszerhez. Ezek nagyon komoly fejlesztéssel, eszközállomány-bővítéssel, felújítással járó kérdések. Nekem semmi bajom nem volt a nyolc plusz négyes rendszerrel. Úgy érzem, hogy ezek a fejlesztések nagyszerű dolgok, csak még nincs itt az idejük, nem tudjuk mellé tenni azt a szükséges és nagyon indokolt fejlesztést, ami ezekkel a dolgokkal jár. Elhamarkodottnak találom, mert belenyúlunk egy olyan rendszerbe, ami Európa-szerte jónak számított. Egy nagyon jó hagyományokon alapuló, és jó eredményt produkáló rendszert váltunk fel a NAT-tal.

Egyébként pedig csak első osztálytól lenne szabad bevezetni. Miért kell a hetedik évfolyamba belenyúlni? Hogy fognak a pedagógusok tanítani? A pedagógusokban az ellenállás azért is nagy, mert ők a főiskolán tantárgyakat tanulnak. A földrajzot például a NAT négy műveltségi területre bontotta. De a főiskolák és az egyetemek továbbra is tantárgyakban gondolkodnak. A NAT teljesen felborítja a régi rendszert.

Tudathasadásos állapotot eredményez a bevezetése. Én azt mondom, ha már minden áron bevezetjük, akkor csak az első évfolyamon vezessük be, és szépen felmenő rendszerben haladjunk, figyelve a hibáit, ami korrigálható, javítható, és amire fel tud készülni a pedagógus is. Ő is kapna egy fokozatosságot, és nem lenne ilyen kapkodás, hogy minél hamarabb legyünk túl rajta. Ha már belenyúlunk a rendszerbe, akkor adjunk egy fokozatosságot, hogy ki tudja magát nőni a dolog. Abban bízom, hogy ha most majd jönnek a választások, akkor ez a hetedik évfolyam talán újragondolásra kerül, és mégiscsak elsőben kerül bevezetésre.

A fenntartónak fokozatosan figyelni kell, hogy milyen ezeknek az intézményeknek a eszközigénye. A NAT-os osztályokban a kötelező taneszközt folyamatosan pótolni kell. Az intézményeknek pedig ebben a felmenő rendszerben a tanítás módszerét kell megtanulni. Nagyon nehéz lesz a pedagógusnak iskolát váltani, mert ahány iskola, annyi féle tankönyvvel, annyiféle rendszerben és módszerben gondolkodik. A gyerekek, ha kilép a rendszerből, mert szükségessé válik az iskolaváltás, ugyancsak nehéz lesz a helyzete. Hogyan fog kapcsolódni az előző iskolájában tanultakhoz, és mennyire tudja azt hasznosítani a másikban. Szóval a NAT még nagyon sok problémát okozhat a fenntartónak is és a pedagógusnak is.

MEGYESZÉKHELYI ÖNKORMÁNYZAT IRODAVEZETŐJE

Rendkívül ellentmondásos a véleményem. Az ember nehezen tudja függetleníteni a saját véleményét attól a sok herce-hurcától, amit a NAT megélt. Én úgy gondolom, hogy az oktatásban elkerülhetetlen valamilyen irányelv-rendszer. Egy olyan mutató vagy rendezőelv, ami kifejezi, hogy mit akarunk, és hogyan akarjuk elérni. Ezért feltétlenül indokolt, hogy ez a dokumentum rendelkezésére álljon az oktatási intézményrendszernek. Én teljes mértékben a szabadság híve vagyok. Úgy érzem, hogy a NAT a pedagógusnak valóban szabadságot biztosít abban, hogy a tanítási órán mit tanítson meg a gyerekeknek.

Sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítok a NAT-nál a pedagógus személyiségének, igényességének és felkészültségének. Az elmúlt nyolc évben senki nem tiltott meg igazán semmit. Gyakorlatilag, ha ő bement a tanterembe, és az általa választott

tankönyv alapján megtanította azt, amit fontosnak tartott, és azt tényleg megtanította, és megkövetelte, és értékelte, akkor jól csinálta a dolgát. Most a NAT még nagyobb jelentőséget ad a pedagógus személyiségének. Az már rajtuk múlik, hogy ezzel a szabadsággal mit tudnak és mit akarnak kezdeni.

A NAT megjelenésénél, mint minden újdonságnál, nagyon komoly ellenérzést lehetett tapasztalni. A pedagógusok a NAT szellemiségét akkor élték át, amikor megcsinálták a pedagógiai programot. Hogy elfogadták a NAT-ot vagy nem, arról a pedagógiai programok minősége tanúskodik. Nem vagyok hivatott ezt szakmailag megítélni, de az, hogy minden intézmény elkészítette a programot és átrágtta magát a tanterveken, és megpróbálta átgondolni a célokat, ez már nem az elutasítás jele.

Egyébként úgy gondolom, hogy nem a kis pedagógus volt az ellenálló vagy a kritizáló, hanem ez inkább a politika síkján, magasabb szinten történt. Én legalábbis nem érzékeltem komoly ellenállást a pedagógus társadalom részéről. És azáltal, hogy a szó szoros értelmében végigkínlódták ezt a nagy munkát, sikerült közelebb kerülniük a NAT elfogadásához.

Én egyetlen dolgot kifogásolok: az átjárhatóságot, az alapfokú iskoláknál az egyikből a másikba, vagy az egyik településről a másikba. Nálunk ebből már most is vannak problémák, az idegen nyelv tanulás különbözőségéből adódóan, hát majd ezután. Én ezt nagyon kritikus pontnak tartom. Itt fognak kerengeni a szülők a gyerekekkel, hogy hova tud kerülni, hol tudják befogadni. Az értékelési rendszer különbözősége már most is látszik. A 19 programot elkészítő intézményben 19-féle értékelési rendszert fognak alkalmazni, ami aztán majd a középfokú intézményekbe való jelentkezésnél fog problémát okozni.

ÁLTALÁNOS ISKOLA IGAZGATÓJA

Én nem bízom annyira ebben az egész NAT-tal kapcsolatos dologban. Nem gondolom, hogy olyan jó fogás volt. Ekkora nagy szabadságot nem szabadna a képzésben adni. Most majd az lesz, hogy akinek pénze van, az beíráthatja ide, vagy beíráthatja oda, a szegény gyerek meg akármennyi esze is van, csak ebbe az iskolatípusba ülhet be, mert nincs az anyjának vagy apjának pénze. Nem szabadna ennyire mindennek a piaczgazdaság irányába menni. Legalábbis az oktatásnak nem.

A tananyagcsökkentésben nagyon sokan hisznek a minisztériumban. De eddig, amikor tananyagcsökkentésről beszélünk, mindig tananyagnövekedés lett belőle. Valóban jó lenne a gyerekek kevesebbet tanítani, azt viszont jól megtanítani, vagyis jó alapokat adni. És engedni kellene, hogy az általános iskolában a gyerek egy kicsit még gyerek maradjon. Az a gyerek, aki hetedikben-nyolcadikban már pályaválasztásra készül, jó akar lenni, minden tantárgyból meg akar felelni. És mellette esetleg még sportol vagy zeneiskolába jár. Így napi kilenc-tíz órát dolgozik. Én megkérdeztem a pedagógusoktól, hogy ti mikor dolgoztatok le a kilenc-tíz órát? Mert minden tanár a maximumot kéri, még a rajztanár is, és utána megy matek órára vagy magyar órára, és mindenhol vágni kell az agyának. Szóval a gyerek nem gyerek, pedig még nagy szüksége lenne rá, hogy gyerek lehessen.

A NAT-tal kapcsolatban tudom üdvözölni, hogy bevezeti a nem kötelező tanórai foglalkozásokat, tehát szabad órakeretet ad. Nincs szüksége minden gyereknek számítógépezésre, és nem minden gyerek képes a német nyelv elsajátítására. Vegye

fel plusz óraszámában azt, ami neki fontos. Szóval ez egy kicsit talán szellősebbé teszi az oktatást.

KERESKEDELMI SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

Valaminek történnie kellett. Amit a gyerekekre rápakoltunk, az már elviselhetetlen volt. Van egy példám erre. Volt egy kiváló képességű szakmunkás tanítványunk. A szakmunkásképzéssel egy időben angol felsőfokú nyelvvizsgát tett, megírta a közös érettségi-felvételi dolgozatot, majd teljesen összeomlott, pályája, karrierje derékba tört. Felmerül az a nagyon fontos kérdés, hogy meddig lehet a gyerekeket terhelni. Meddig lehet egy tehetséges, értelmes gyerek ellen bűncselekményt elkövetni, mert ez annak számít.

Azért örülök a NAT-nak, mert meghatározza azokat a minimum követelményeket, amelyek szükségesek és elegendők a gyermeknek. Adjunk többet annak, aki bírja. Persze féltő, hogy a NAT-nak éppen ez a célja fog a legtöbbet veszíteni a gyakorlatban. Iskolája fogja válogatni, hogy mit képviselnek a gyerkért folyó harcban, illetve a különböző megmértetések, például egyetemi felvételik során. A kérdés tehát az, hogy mi fog a NAT-ból megvalósulni.

A másik fontos pozitívuma a NAT-nak, hogy megindult az innováció a pedagógus társadalomban, amiről egyébként én nem vagyok túl jó véleménnyel. Ugyanis sokan vélekednek úgy a pedagógusok közül, hogy kaptam húsz évvel ezelőtt egy diplomát, és engem hagyjanak békén. Ezzel az állásponttal szemben minden intézményvezető tehetetlenül állt, hiszen a nyugdíjba vonulásáig az ifjúság elleni mérényletek tömegét követhette el. Biztos, hogy ebből a NAT kimozdította őket. A továbbképzések és az innováció kimozdított bennünket a holtpontról. Ha csak ennyi a hozadéka, én már elégedett vagyok. De remélem, hogy ennél többről van szó.

Én fontosnak tartom a NAT bevezetését a politikai csatározások ellenére. A pedagógus társadalom már beletörődött a NAT bevezetésébe. Egyébként a nem megvalósulás óriási felháborodást okozna, hiszen akkora munka fekszik benne. Be kell vezetni.

MEZŐGAZDASÁGI SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

Minőségi változás nem fog történni a NAT-tal. Az volt ugye az egyik fő célja, hogy egységesítse a követelményrendszert az átjárhatóság érdekében. De könyörgöm, ha innen egy hatodikos gyerekek a szülei elköltöztek Pestre, és az a gyerek ötös volt fizikából, ott megbukott? Nem bukott meg. Olyan átjárhatóak voltak nálunk az iskolák, mint a huzat. Miért kellett ez? Agyonterheltük a pedagógust, mert valakinek ez volt a hobbija, ezzel marha jól járt, mi meg az egész rendszert felrúgtuk. És hát olyan emberek voltak benne, akik ezt el tudták érni. Én nem sajnálom tőlük, mert végül is óriási munkát vállaltak, és rengeteget dolgoztak. De szerintem fölösleges volt.

Szóval én nem örülök neki. Ezt azok után mondom, hogy teljesítettem a rám bízott feladatot. Becsülettel megcsináltam, hogy mennyire jól, az majd elvállik. De a véleményem ettől még nem változott.

Amilyen változtatás kéne, azt sajnos nem tudjuk megcsinálni. Az kellene, hogy a tanulásnak legyen, hogy is mondjam, elismertsége. Ezen múlik az egész. Mert ha

egy pedagógus megtanít engem valamire, és én örülök, és nem muszájból jövök be az iskolába, akkor van az iskolarendszerben változás. Ha a gyerekek bele tudnék nyúlni a fejébe, és megmondanám neki, te kuka, majd ha annyi időś lesz, mint én, akkor majd rájössz, mint én, hogy de nagy állat voltál, hogy nem tanultál idegen nyelveket. Mert nézz rám, most már szeretnék tanulni, de se időm, se energiám nincs a család mellett és a munkám mellett arra, hogy tanuljak. De ezt nem tudom elérni. Üres beszédnek veszi a videón, az elektronikán felnevelt gyerek, amit négyszemközt mesélnek neki. Ő azt hiszi el, amit a tévében lát. Sajnos.

Éppen a napokban beszélgettem egy idősebb kolléganővel hazafelé menet arról, hogy valami talán elindult. Most már egyre kevesebbet halljuk azt a szót, hogy stréber arra a gyerekre, aki tanul. Persze nem stréber az a gyerek, akire mondják, csak egyszerűen igénye van a tanulásra. Ez főként a szakmunkástanulóknál volt jellemző. Az ugye tény, hogy ők halálosan unják a történelem órát, meg a magyar órát, tisztelet a kivételnek. De öröm nézni őket gyakorlaton. Hogy az a tizenhat éves leány a felsértést úgy szedi szét, mint mellette a szakember, azért ez még valami. Én azt mondom, hogy nem az iskolarendszert kéne megváltoztatni, hanem a gyerekek fejével kéne beszélni.

KERESKEDELMI ÉS VENDÉGLÁTÓIPARI SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

Tulajdonképpen egyetérték a NAT bevezetésével, inkább a dolog technikai megoldásával nem értek egyet. Mert azon túl, hogy a követelményeket meghatározzák, szerintem komoly terheket vehettek volna le az iskolák válláról, ha az elején a tanterveket is elkészítik. Az a bizonyos szabadság, amit rábíznak az iskolára, az nagyon sok plusszmunkát jelent. Tehát ha az iskolák központilag megkapták volna a tanterveket, összességében kevesebb energiájába került volna az országnak mint így, hogy a követelményeket meghatározták és aztán rábízták a dolgot helyi szintre. Rengetegen elvégezték párhuzamosan ugyanazt a munkát az országban, és szerintem úgy egyszerűbb is lett volna. Az eredmény meg ugyanaz.

Az az előnye a NAT-nak, hogy végre legalább meg van határozva a minimum követelmény. Ez mindenképpen előny. Hátránya viszont az, hogy egy ilyen időszakban, amikor viszonylag kevés tanuló van, az iskolák abban érdekeltek, hogy egyedi dolgot nyújtsanak, hogy ezzel odacsábítsák a tanulókat. De attól, hogy egyedi a program, pont az átjárhatóság szenved komoly csorbát, ami nagy előnye lehetett volna a dolognak. Valahogy nem akar összejönni ez az átjárhatóság.

VENDÉGLÁTÓIPARI SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

Sosem voltam NAT-ellenes annak ellenére, hogy nagyon sokan, ha már csak hallottak a NAT-ról, a hajuk szála az égnek állt. Kétségtelen, hogy valami változás szükségeltetett, és ezt kimondva-kimondatlanul, mindenki érezte. Persze nem ilyen rohammunkával kellett volna megoldani. Ez még akkor is rohammunka, hogy ha az ember tudja, hogy itt voltak előkészületek és a pedagógusok véleményezték a kérdést.

Ha azt tartom szem előtt, hogy végre el kell jutni odáig, hogy a tantárgyakat ne egymástól elválasztva kezeljük, hanem igenis meg kell tanulni, hogy az ismeretek

kapcsolódnak egymáshoz, akkor azt mondom, hogy erre szükség volt. Tény, hogy ezt meg kell szokni a tanároknak, mert nem erre nevelték őket annak idején a főiskolán. Rugalmasság kérdése, hogy ezt most elfogadom vagy sem. Az a tapasztalatom, hogy a NAT-tal kapcsolatos beszélgetések során a testületben a tanárok vevők voltak rá.

Aztán kijött a vizsgarendszer, ami leírja részletezve, hogy milyen követelményeket várnak el. Ez vita tárgya lehet, meg az is lesz egy ideig, hogy ez most jó vagy nem jó. Alapjában biztos jó, de részleteiben nem biztos, hogy jó, mert elképzelhető, hogy sokkal többet kíván, mint amennyit meg lehet tanulni.

Nézetem szerint a NAT igenis szükséges volt. Ha kikacsintunk Európába, hogy más országokban ezt hogy csinálják, akkor látszik, hogy ezt nekünk is meg kellett lépni. De állítom, hogy ugrásból nem lehet létrehozni valamit úgy, hogy tökéletes legyen. Én azt hiszem, hogy nem visszautasítanunk kell, hanem meg kell próbálni jobbitani, ahol csak lehet.

VEGYES SZAKMAI PROFILÚ SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

Örülök annak, hogy végre eljutottunk idáig, és remélem, hogy eljutunk oda is, hogy tizennyolc éves korig tart az általános tankötelezettség. Hozzáértő emberként, de apaként is azt mondom, hogy amíg húsz évvel ezelőtt alkalmas volt egy tizenhat-tizenhét éves gyerek arra, hogy önálló tevékenységként ellásson egy munkafeladatot, addig ma erre nem alkalmas. Igaz, hogy akkor öt év kifizetése volt neki a nagyvállalatnál, hogy be is gyakorolja. Ma erre nincs lehetőség. Ha kikerül egy gyerek a munkahelyre, annak azt csinálnia kell, és tizenhat évesen nem lehetett csinálni húsz évvel ezelőtt sem, meg most sem. Szerintem a tizennyolc éves életkor az, amikor egy gyerek már önállóan el tud határozni valamit, és azért tenni is tud. Ennél korábban ez értelmetlen dolog.

Azért is örülök a NAT-nak, mert egy kis szabad levegőt ad az elemi iskolának ahhoz, hogy néhány praktikus tárgyi ismeretre már ott megtanítsa a gyereket. Az is jól hangzik, hogy a középiskola majd mindenhol ugyanazt a tantervet fogja végrehajtani. Ez persze nem igaz. Ennek ellenére örülök a NAT-nak, mert mégis valamilyen egységes elképzelést biztosít az oktatásban.

Nagyon sokan ágálnak ellene, mert új feladat, újat kell produkálni. Itt a tantestületben a dolgozók nagy része nem igazán tapsol a NAT-ért, de ha túljutunk a kezdeti problémákon, ők is megnyugszanak. Most mindenki álproblémákat talál, főként, hogy mi nincs meg hozzá. Adva van hozzá a gyerek, adva van hozzá a tanár, és a tanárnak meg kell mondania, hogy azon a tárgyon belül milyen információkat adjon át. Ha jó felkészültségű, akkor meg tudja oldani. A jó tanárt egyébként idáig sem érdekelte, hogy mi van leírva a tantervben.

MI A VÉLEMÉNYE AZ ÁLTALÁNOS KÉPZÉS MEGHOSSZABBÍTÁSÁRÓL?

MEGYESZÉKHELYI ÖNKORMÁNYZAT IRODAVEZETŐJE:

Nálunk, illetve a nagy városokban nincs értelme bevezetni, de ha a megyében gondolkodom, vannak olyan körzetek, ahol elképzelhető, hogy van értelme a kilencedik-tizedik évfolyam indításának az általános iskolákban. Olyan térségekre gondolok, ahol sok az olyan gyerek, aki nem tanul tovább. Az egy másik probléma, hogy kik lesznek azok a tanulók, akik az általános iskola kilencedik-tizedik évfolyamára fognak járni. Többségükben azok a gyerekek járnak majd oda, akiknek a szülei nem tudják biztosítani, hogy lakóhelyüktől távol tegyenek eleget a tankötelezettségüknek. Tehát azon rétegek gyermekei, akik iskoláztatási érdeküket hátrányos helyzetük miatt nem tudják igazán érvényesíteni. Tehát az ő részükre indulnának a kilencedik-tizedik osztályok. Ez viszont nekem nem igazán szimpatikus.

Zsákutcának tartom a kilencedik-tizedik évfolyamos általános iskolai képzést. Én azt tartom természetesnek, hogy a gyerek olyan középfokú intézményben végezze a kilencedik-tizedik évfolyamot, ahol a további képzését is biztosítani tudják. Legszerencsésebb, ha a tizedik évfolyam elvégzése után szakképzésben részesül a gyerek, vagy elméletigényesebb szakmát tanul és érettségit szerez abban az iskolában. Tehát én inkább annak vagyok a híve, hogy olyan iskolában részesüljenek a tanulók kilencedik-tizedik évfolyamú képzésben, amelyben biztosítható a továbbtanulás, a további tanulmányok folytatása. Nem tartom igazán szerencsésnek azt, hogy kilencedik-tizedik évfolyamok induljanak általános iskolákban.

VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT IRODAVEZETŐJE

Nagyon sok vita van róla. Azt, hogy tizenhat éves korra teszi át a pályaválasztást, én előnynek tartom, hiszen egy tizennégy éves gyerek még nem biztos, hogy el tudja dönteni, hogy mi szeretne lenni. Fontos, hogy meglesz az átjárhatóság, tehát átmehetnek a gyerekek az egyik intézménytípusból a másikba, aki igen jól teljesít a kilencedik osztályban, az lehet harmadikos gimnazista is. Az már nem nagyon tetszik, hogy az iskolák – tudom, hogy védekezésből –, egyre több helyen azon gondolkodnak, hogy milyen különbözeti vizsgát tettenek majd le a gyerekekkel, ha át akar menni egyik helyről a másikra.

Egész biztos, hogy az elején nehezen fogják megérteni, és sokan parkolásnak hiszik, ha a kilencedik osztályba kerül a gyermekük. Tehát nem látják még világosan a helyzetet. Az az igazság, hogy az országos médiák keveset foglalkoztak vele, talán jobban kellett volna tájékoztatni a lakosságot. Azokra a szülőkre gondolok, akiknek a gyereket nem veszik fel középiskolába, mert nem üti meg azt a szintet, hogy gimnáziumba vagy szakközépiskolába kerüljön. Hát nyilván nem a legjobb gyerekek fognak idekerülni a kilencedik-tizedik osztályba. Az ő szüleik nem értik pontosan, hogy mi is lesz ez a kilencedik-tizedik osztály. Erről többet kellett volna az országos médiákban beszélni, és mondjuk, főműsoridőben, a híradó előtt, és nem péntek délután fél háromkor a NAT-ról szóló műsorokban, mert azt nagyon kevesen nézték.

BUDAPESTI KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT IRODAVEZETŐJE

Gyakorlatilag teljesen mindegy, hogy a gyerek hol végzi el a kilencedik-tizedik osztályt. Nagyon kevés lesz, aki a saját iskolájában marad, mert a többiek elfogynak mellőle, az osztály nagyobbik része másik iskolába kerül. Az nagyon pozitív, hogy két évvel meghosszabbodik az általános iskola. Most rengeteg a csellengő gyerek, aki már elvégezte a nyolcadikat és még tanköteles, de nem csinál semmit. Már korábban kellett volna találni nekik valamilyen képzési formát. Ezért alakultak ki annak idején a gazdaképzők, meg a háziasszony képzők, aztán a gyors- és gépiró iskola, hogy ezek a csellengő gyerekek legyenek valahol. Ez nagyon helyes. Ha tizenhat éves korig tart a tankötelezettség, akkor mindegyik tanuljon, szerezzze meg az általános műveltséget tizenhat éves koráig.

Ettől persze az iskolarendszer nem lesz átjárható, mert eddig sem volt az. Még iskolán belül is gond van: például, ha valaki eddig Zsolnai-program szerint tanult, és át akar menni egy másik osztályba. Hát még az iskolák között. Jó, hogy minden iskola a NAT-ot veszi alapul, de arra rátehető. Az, hogy mennyit tesz rá, az attól a közegetől függ, ahol van, az igényektől. Van, amelyik negyven százalékot, van, amelyik hetvenet. Soha nem lesz már olyan helyzet, hogy azt mondhatom, hogy bármikor, bármelyik iskola hetedik vagy nyolcadik osztályába be tudom íratni a gyereket.

Ha tizenhat éves korig tart a tankötelezettség, akkor kevesebb lesz az utcán kórdörgő gyerek. Mindenképpen jó, hogy minél tovább vannak az iskolában, ebben a kétéves helyzetben, mikor a munkanélküliség mindenkit sújt, fiatalokat, időseket egyaránt. Amíg nem indul el egy erőteljes gazdasági fejlődés, a legjobb helyen az iskolában vannak. Csak hát ezt tartalommal kell megtölteni. Nagyon jó, hogy számítógépes fejlesztési program van a középiskoláknak, és talán lesz az általános iskoláknak is. A mi kerületünk ezt már előre megfinanszírozta. Itt már mindenkinek van számítástechnikai laborja. Remélem, hogy talán nem haszontalanul töltik el az idejüket.

Manapság egyre szélesebb réteg akar a középiskolákban valamiféle papírt szerezni. Persze, ha azt mondom, hogy mindenkit felveszek, akkor a színvonal nem ugyanott van, mintha azt mondom, hogy egyeseket veszek fel. De egy társadalomban nem mondhatja az ember, hogy csak egyeseket akarok képezni, és ha az egyesek többet tudnak, akkor azok elé senki nem állít akadályt, azok szárnyalhatnak. Muszáj, hogy legyen elit, de nagyon helyes, hogy a tömegképzés is beindul. Ebből a szempontból én el tudom fogadni a kétszintű érettségit. Mert ha valaki nem akart volna tovább tanulni, de én arra kényszerítem, hogy tizennyolc éves korig tanuljon szakmát és vizsgát tegyen, akkor a mércét nem lehet oda tenni, mint annak, aki a jogi vagy az orvosi egyetemre akar menni. Tehát helyes, hogy lesz kétszintű érettségi, fel kell vállalni, hogy más a követelményrendszer.

A kilencedik-tizedik osztály csak a szakképző iskolákat érinti, senki mást. Az általános iskolák nem fognak fölmenni tíz osztályig, mert 8+4-es rendszer van a fővárosi tervben, nem akarják megbontani ezt a szerkezetet. A szakközépiskolák eddig is így csinálták, mert kilencedik-tizedik osztályban zömében közismereti tárgyakat oktattak. A gimnázium eddig is ezt csinálta. Csak a szakmunkásképző intézmények nem csinálták, ahol három év alatt lehetett szakmát tanulni, miközben ezeket a tárgyakat is tanulták. Ezentúl tizennégy éves gyereket nem fognak reggel hattól délután kettőig üzemi gyakorlatra kivezényelni. Mert végül is ez szűnik meg.

Szerintem ezeknek a gyerekeknek se hátrányos, ha tizenhat éves korukban kezdik el magát a szakmát. Tanulhat szakmaismereteket, de a gyakorlatban nem vehet részt. Azt hiszem, az a két év jó lesz arra is, hogy ha valaki meggondolja magát, változtathasson.

VEGYES SZAKMAI PROFILÚ SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

A kilencedik-tizedik osztály beindítását nem tartom rossznak, viszont nem tartom túl szerencsésnek a bevezetés módját. Arra gondolok, hogy mivel szakképző intézményekről van szó, ezzel a váltással lesz egy olyan két éves holtidő, amikor nem lesz gyakorlati oktatás.

A tanuló szempontjából mindenképpen jelentős előrelépést jelent az átjárhatóság területén, akár az iskolák, akár a szakmák között. A tizedik osztály után a gyerek még bármelyik irányba mehet akár úgy is, hogy itt kezdte, de gimnáziumban kívánja folytatni. Nagyobb lesz a lehetőség az átjárhatóságra. A beiskolázás ezentúl úgy történik, hogy a gyermekek megjelölik a választott szakot, de ez annyit jelent, hogy még két év után is módja van arra, hogy változtasson. Megjelölte, hogy szakács akarna majdan lenni, de végül eltelik két év és ő úgy dönt, hogy mégsem szakács akar lenni, hanem férfitruha-készítő, és minden további nélkül a másik irányba lép. Ez a jelenlegi oktatási rendszerben nem kivitelezhető.

A szakközépiszkolában elég mereven külön fog válni az általános műveltségre való felkészítés és a szakképzés. Az első két évben jobban zsúfolódik a közismereti tantárgyak oktatása, viszont csak a negyedik év végén kerül sor az érettségire. Az is igaz, hogy annak, aki kimondottan a szakmában kíván továbblépni, megvan a lehetősége, hogy az érettségit eredményesen letegye, és még mindig ott van az ötödik-hatodik év, amely kimondottan szakmai képzést fog a számára adni, hiszen az érettségije már megvan. Úgyhogy a választási lehetőség a továbbtanulás szempontjából is bővül.

Az egyik előnye az, hogy ezzel az új struktúrával a pedagógus-munkanélküliségen is lehet valamit enyhíteni. A kilencedik-tizedik osztályban a főiskolai végzettséggel rendelkező pedagógus is minden további nélkül taníthat. Ugyanakkor a szakközépiszkoláknál ez már nem mondható el, hiszen itt egyetemi végzettségűekre van szükség. Tehát abban a középfokú intézményben, ahol a kilencedik-tizediket beindították, mind a két végzettségű pedagógus használható. De ha mi nem indítanánk kilencedik-tizediket, tehát csak a szakképzésnél maradnánk, az azt jelentené, hogy itt csak tizenhat évtől folya a képzés, tehát a közismereti tantárgyaknál csak egyetemi végzettségűek jöhetnének szóba.

Hogy mennyi hátránya lesz, azt nem tudom, de biztos, hogy lesz hátránya. Én abban látok egy komoly problémát, hogy ugye most is tizenhat éves korig tanköteles a gyerek, de nem mindig tudjuk ezt betartatni. Úgy is fogalmazhatnánk, hogy nem mindig sikerül, legfeljebb papíron. Most még nehezebb helyzetbe kerülünk, mert ez azt jelenti, hogy a gyerekeknek tizennyolc éves korig mindenképpen tanulnia kell. Attól félek, hogy ezt a tankötelezettséget ezzel az új törvénnyel nem fogjuk tudni az esetek jó részében megoldani. Most is tapasztaljuk, hogy a gyerek nem jön, a gyerek nem jár, figyelmeztetjük, felszólítjuk, nem lehet törölni az iskola nyilvántartásából, ugyanakkor jogilag sem tudunk eljárni, mert ugyan vannak büntetések, szankciók, de ha nincs kin behajtani, akkor sajnos ez nem működőképes. Én ettől egy picit

félek. Tehát van ebben fantázia, hogy tizennyolc éves kor lesz a tankötelezettség, de lesz egy olyan rétege a gyermektársadalomnak, ahol nem tudom, hogy hogyan lehet ezt a gyakorlatban kivitelezni. Én a legjobban ettől tartok.

VEGYES SZAKMAI PROFILÚ SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

Az előnye az, hogy a fiú tanulók nagy része később érik, és ezentúl csak tizenhat éves korban kell nekik eldönteniük, hogy mit szeretnének, nem pedig tizennégy évesen. Ez óriási előny a szülőknél és a tanulóknál egyaránt. Értelmileg is fejlettebb lesz addigra. Tehát mire a szakmát választja és a szakmát tanulni akarja, addigra érettebb lesz.

Még egy előnye van, amit csak az tud, aki ilyen iskolatípusban dolgozott. Ez a következő: a lemaradások, a kimaradások és a lemorzsolódások mindig a közismereti tantárgyak miatt vannak. Tehát egy jó képességű és jó kiállású fiú tanuló, ha egy szakmát választ, annak a szakmai részét végig tudja csinálni, de hogy matekból, fizikából, vagy idegen nyelvből meg akarják buktatni, az fix. Na most ha ezentúl két évig nem kell neki szakmát tanulni, csak ezekre a kockázatos közismereti tárgyakra koncentrálni, akkor kibírja. Aztán ha letudja a közismereti tárgyakat, utána a szakmai tárgyakból már nem lesz vész, azokat már könnyedén veszi.

Nagyon sok függ a kilencedik osztályban a szülőktől is. Hogy ő hogyan éli meg azt, hogy a gyereke csak a kilencedik osztályba jár. Van olyan szülő, aki a pályaválasztási nyílt napokon, vagy a fogadóórán azt mondja, hogy jaj de jó, mert ő tudja, hogy az ő fia még nem érett arra, hogy eldöntse, hogy mi legyen, és jobb, ha itt marad még két évig. Itt van a közelben, felelősségre tudja vonni ha baj van, tehát használ a gyerekeknek. Figyelemmel kíséri a gyerek fejlődését és két év múlva már elmeri máshová is küldeni szakmát tanulni, vagy bizik abban, hogy akár még a szakközépiskola is bejöhét. Most például lesz egy olyan tanuló, aki elvégzi a tizedik osztályt és a szakközépiskolai osztályba akar átmenni. Joga, lehetősége van rá, és lehet, hogy most már értelmileg is olyan szinten lesz, hogy el tudja végezni.

KISEGÍTŐ ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS SZAKISKOLA IGAZGATÓJA

Valamikor, még a gyógypedagógia ősidejében megfogalmazódott, hogy az itteni tanulóknak nem elegendő ez a nyolc osztályos képzés. Most ugye nemcsak a gyógypedagógiai intézményekben lett kilencedik-tizedik osztály, hanem kitolódott más általános iskolás gyerekek képzési ideje is. Nagyon jónak találom, mert nagyon jónak tartom, hogy a gyerek minél később kerüljön válaszút elé, hogy milyen szakmára is lesz ő képes. Tehát ez a kilencedik-tizedik osztály meghosszabbítja azt az időt, ami alatt a gyerek érettebbé válhat, okosabb lesz, képzetesebb lesz. A tananyagot kicsit lassúbb ütemben, többször ismételve tudja elsajátítani, és több idő van a pályaorientációra is. A kilencedik-tizedik osztály már erről is szól. Meg arról, hogy azt, amit elsőtől nyolcadikig megtanult, azt jobban elmélyíti, visszaismétli, tehát képzetesebb lesz. Tehát arra az ismeretanyagra, amit eddig nyolc év alatt sajátított el, arra most tíz év van. De ez bővíthető is, hiszen tíz év azért elég hosszú idő.

Ugyanakkor felnőttébb hozzáállása lesz ahhoz, amit választ. Tizenhat éves kor előtt nem tanul szakmát, tehát nem tizennégy évesen fog odaállni a satupad elé,

hogy én asztalos leszek, mert én ehhez fogok a legjobban érteni. Szóval én ezt nagyon jónak találok.

Az is nagy előnye ennek a változásnak, hogy ezentúl nem csellengenek a gyerekek az utcán tizenégy évesen. Elvileg eddig is tizenhat éves korig volt tankötelezettség, de senki sem kérdezte meg, hogy nyolcadik után hova ment a gyerek, és mit csinált, amíg még munkába nem tudott állni.

VEGYES SZAKMAI PROFILÚ SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

Szerintem szükséges a tíz osztályos alapképzés bevezetése, hisz mi itt a nyugati határ mellett jobban érezzük ezeket a dolgokat. De én azt tartottam volna igazságosnak, ha a tizedik osztály az általános iskolában fejeződik be, tehát ott tanul a tanuló végig.

A tizenhat éves kor utáni szakmatanulást jónak tartom, hiszen fejlettebb, fizikailag is erősebb gyerekek kerülnek ide, és feltételezem, illetve bízom abban, hogy értelmileg is fejlettebbek lesznek. Tehát ezek az előnyei a szakképzés szempontjából. Meg talán megfontoltabban tud pályát választani a tanuló tizenhat éves korban, esetleg megismeri addig egyik-másik szakterületnek a lényeges jellemzőit és úgy tud választani, meg talán kevésbé fárad el a fizikai munkában.

A jelenlegi átmeneti időszak elég nagy változásokat okoz az iskolában, illetve a gyakorló helyen. A változás az, hogy az eddigi három éves szakképzést két évesre kell átgaztítani, tehát ezeknek az új tanterveknek a kidolgozása jelenti a változást. A kilencedik-tizedik osztályban szakképzés még nem folyik, csak szakmai orientáció. Ez új, eddig ilyen nem volt, ezeknek ki kell dolgozni a tanmeneteit.

A gyakorló helyen változást jelent, hogy nem végezhet termelő munkát a gyerek, és a szakoktatóknak nem lesz munkájuk, illetve csak egyéb munkával tudjuk lekötni őket. Néhány órás szakmai orientációs feladatokat tudunk rájuk bízni, mert csak erre van lehetőség. Ez azt jelenti, hogy két évig meg kell oldani az iskolának azt, hogy az állományában lévő gyakorlati oktatók valamilyen munkát kapjanak.

Mi a változások miatt nem kívánunk senkit elbocsátani, hiszen két év múlva már teljes létszámban lesz szükségünk szakmai oktatókra, illetve tanárookra. Úgy próbáljuk áthidalni a helyzetet, hogy növeljük a szakközépiszkolai osztályok arányát, ahol nem annyira gyakorlat-centrikus a képzés. Sajnos a szakoktatóink egy része már korábban elment. Jelenleg nincs semmi felesleg, valahogy megpróbáljuk átmenteni őket.

VEGYES SZAKMAI PROFILÚ SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

A NAT összetett dolog. Mi négy év óta folyamatosan alakítjuk át az oktatást, mert úgy érezzük, hogy ezt nem fogják visszacsinálni. A véleményem az, hogy a nyolc osztályos rendszer jó volt, nem kellett volna felrúgni. Ez egy bevált rendszer volt. Lehet, hogy a tartalmat kellett volna megváltoztatni és nem az iskolaszervezetet. De visszafelé már nem fogunk menni. Elfogadtuk. Ha ez van, akkor nekünk erre fel kell készülni.

Mi már négy éve úgy csináljuk, hogy csak a felső évfolyamokon van szakmai képzés. Tehát, amit lehetett felvittünk és elsőre, illetve másodikra elosztottuk a közismeretet. Mi a fokozatos átmenet hívei voltunk. Mert egyik napról a másikra

nem lehet azt mondani egy tanárnak vagy szakoktatónak, hogy felesleges. Mi feltettük harmadikba a szakmai órákat, és ott most több szakmai óra van, mint korábban. Ez volt a fokozatosság elve. Nem az összes szakmával csináltuk. Négy éve elkezd-tük két osztállyal, aztán a másik évben megint kettőt, a harmadikban megint kettőt. Az idén már az összes tanulónk így fut. A tanároknál most csak annyi lesz a változás, hogy fel kell venni két-három közismeretist. Kell egy számítástechnikus és kell egy nyelvszakos, ami eddig nem volt.

Amikor elkezd-tük, még átmeneti tantervünk sem volt. Most már van és közelítünk a NAT-os tantervhez. Nyelvet is fogunk tanítani és számítástechnikát is. Tehát mi nem a kötelező időre fogunk odajutni, és nem úgy, hogy azonnal lépni kell, hanem lépcsőzetesen és fokozatosan. Mi már át vagyunk szervezve, úgyhogy jöhet a gyerek.

Igaz, hogy ez borzasztóan fárasztó dolog, hogy minden évben csinálni kell valami újat. És ennek azért mindig megvannak a feszültségei, mert simán nem megy semmi. Minden változás sért valamilyen érdeket. Például csökken a műszakiak órászáma, nincs elég túlóra, meg hasonlók. Ilyenkor mindenki ideges, mindenki aggódik, hogy mi lesz vele. Nem könnyű, de megpróbáljuk megoldani mindenkinek a helyzetét. Még eddig minden évben kijött, hogy megvan mindenkinek a feladata, bár lehet, hogy tanulószobásnak kell lennie, vagy az étkezésnél kell felügyelni. Vagy lehet, hogy nem géptant, hanem elektrotechnikát tanít. Tehát a megszokott tantárgyrendszerből ki kell zökkennie. Egy kicsit mozgékonyabbnak kell lenniük az embereknek is.

A gyerekeket tavalyig szakmára vettük fel, de eldönthették, hogy szakmát, vagy kilenc-tizediket választanak-e. Körülbelül kétharmaduk tudta, hogy milyen szakmába akar menni. Hogy ez mennyire volt tudatos, azt sajnos nem tudom, de szakmát választott. Egyharmaduk, annak ellenére, hogy szakmát is felajánlottunk, ment a sima kilencedik osztályba. Tehát igaz az, hogy a gyerekek egy részének nincs elképzelése arról, hogy mit csináljon tizennégy évesen. Remélem, hogy ez tizenhat éves korukra javulni fog.

ÉPÍTŐIPARI SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

A kilencedik-tizedik osztályos képzést mi már csináljuk. Nálunk már vannak olyanok, akik a tizediket elvégezték és most fognak belépni a szakképzésbe. Nem könnyű velük, mert az a gyerek, aki nyolc éven keresztül megutálta a közismereti képzést, már alig várja, hogy kikerüljön az iskolapadból. És akkor bekerül a szakképzésbe, ahol ugyanazt fogja tanulni, ugyanazt a matematikát, fizikát, csak magasabb órászámban, és csak nagyon kis órászámban tanulhatja a szakmai orientációt.

Tegnap az államtitkár úr éppen arról tartott előadást, hogy nagyon nehezményezi, hogy minden oktatási intézmény megpróbálja a kiskapukat megkeresni, hogy hogyan lehetne minél több órászámban gyakorlatot oktatni. Kétségtelen, hogy a legjobb szakoktatót én is meg akarom tartani, és ezért mindenképpen kicsinálom az órászámát. Ő persze ezt nem érti meg, hogy nekem a legjobb szakoktatót nem szabad elengednem. Nem tudja megérteni, mert államtitkári szintről ezt nem lehet megérteni. Egy bársonyszékből nem lehet azt megérteni, hogy itt az oktatást fenn kell tartani az átmeneti időszak ellenére is. Az államtitkár úr tegnap elmondta, hogy minden iskola keresi a kiskaput. Mi is meg fogjuk keresni. Tehát a kilence-

dik-tizedik osztályos gyerekek is fogunk adni gyakorlati képzést, akármilyen áron is. Hiába mondta az államtitkár úr, hogy neki nem tetszik, hogy ezt így oldják meg az iskolák. Pedig az egész országban így fogják megoldani. Mert ehhez egy átmeneti időszakot kellett volna adni, nem úgy, hogy itt van, küldjétek el a legjobb embereket, és ha újra szükség lesz rájuk, akkor vegyétek vissza. Hát ilyet nem lehet játszani!

Nekem minden munkám arra irányult az utóbbi időben, hogy ennek a hat évről szóló pedagógiai programnak a tervezése során biztosítsam az elméleti és a gyakorlati szakembereket. Meg fogjuk oldani. Hogy hogyan, azt még most nem tudom, de mindenképpen. Ez a legnehezebb kérdés, de meg kell oldani, és biztos vagyok abban, hogy megoldja ez az iskola is. Lesz elegendő tanár.

Nagy létszámban jelentkeznek a gyerekek. Megdöbbentett engem is meg a tanári testületet is, hogy a kilencedik-tizedik osztályt magas létszámban be tudjuk iskolázni. Igaz, hogy azért tudtuk beiskolázni, mert mi távlati programot is adtunk. Azt mondtuk: fiam, igaz, hogy te most kilencedik osztályos leszel, de a szakmai irányultságod ez meg ez, és neked biztosítani fogom, hogy fel fogunk téged venni a szakmára, és a kimeneteled biztosítva van. Ha nem adok neki távlati lehetőséget, és nem adok neki olyan perspektívát, amiben látja a szakmáját, látja a munkájának a kimenetelét, akkor nem fogom tudni beiskolázni. De ha meg tudom adni a perspektívát a szülőnek és a gyerekeknek, akkor idejön. A szülőnek is jó, ha minél tovább iskolában van a gyerek. Megkapja a kedvezményeket a gyerek után, és minél többet van a gyerek az iskolában, annál szívesebben hozza ide.

Ennek a változásnak még nem látjuk sem az előnyét, sem a hátrányát, mert most még nem lehet látni. A cél az, hogy később magasabb szintű szakelméletet kapjon a gyerek. Nemcsak a mi iskolánkban végzett gyerekek tanulhatnak szakközépiskolás szakon tovább, hanem egy gimnáziumból vagy akárhonnán idejöhet egy gyerek, és azt mondhatja, hogy ő szakközépiskolás akar lenni, vagy technikus akar lenni. Ennek az az előnye, hogy az átjárhatóság biztosítva van.

VENDÉGLÁTÓIPARI SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

Mi kidolgoztunk egy olyan tervet, amit 2000-től már folyamatosan lehet tanítani, mert sok változtatást már nem igényel. Hat éves lett a szakközépiskolai képzés a vendéglátósoknál, négy év után érettségi vizsgát tesznek, de ez képesítő vizsgával nem jár együtt. Viszont két évet ráfejelhetnek és akkor technikus képzettséget kapnak. Az idegenforgalmisoknál öt éves a képzés, ez már így is marad. Az érettségi vizsga itt sem jelenti a képesítés megszerzését, náluk egy éves lenne a technikus végzettség megszerzése. A szakmunkásoknál pedig két éves az alapképzés. A most és a '99-ben beiskolázandóknak alapvizsgát még nem kell tenni, de már úgy kezeljük őket, hogy két év alatt szakmát nem tanítunk, viszont utána két év kizárólagosan szakmai év lesz. Tehát négy évre bővül a képzés. Aki 2000-től jön, annak már az első két év után alapvizsgát kell tennie és utána mehet tovább a szakképzésbe.

Én jónak tartom, hogy a tizedikig kihúzódik a pályaválasztás, mert nagyon sokszor a tanulóknak fogalmuk sincs arról, hogy mit akarnak. Nem biztos, hogy egy tizenhat éves pontosan tudja, hogy mit akar, de két év múlva már csak érettebb. Az tényleg megkérdőjelezhető, hogy egy gyerek tudja-e tizenhárom éves korában, hogy mi akar lenni. Bizony most is volt egy olyan tanuló, akiről valamilyen oknál fogva

úgy gondolták a szülők, hogy az egészségügybe menjen, de a gyerek minden áron cukrász akar lenni. Ez a két szakma örült módon távol áll egymástól. Hát akkor hova jöjjön? Megegyeztünk, hogy ide jön két év alapképzésre, és majd utána, ha akar, tényleg cukrász lehet. Jó, hogy kitolódik a választás.

A kilencedik-tizedik osztályban elkezdődhet a ráhangolás a szakmára. Ez annyiból kedvező, hogy legalább megismertethetjük a tanulókkal azt, amivel, majd ha gondolják, később aktívan foglalkozhatnak. Ha meg nincs kedve hozzá, akkor leteszi az érettségét és joga van elmenni. Ugyanúgy joga van máshonnan idejönni a tanulóknak.

Ezentúl tizenhét éves koruk után kezdődik a szakközépiskolások szakmai képzése. Én nem bánom, mert így elképzelhető, hogy valóban az fogja a szakmát megtanulni, aki ahhoz tényleg kedvet érez. Ha tizenhárom-tizennégy éves korukban döntik el a szülők, hogy most ezt akarják vagy azt, akkor már félévkor kiderül, hogy rossz választás volt, mert semmi kedve nincs a gyereknek hozzá.

Én attól sem tartok, hogy itt a gyerekeket agyonvizsgáztatjuk. Nem árt, ha egy kicsit rájönnek, hogy tanulni kell, mert azt valóban számon kérik. Ha egy kicsit megtanulnak vizsgázni, abból hátrányuk nem származik. Azt hiszem, hogy úgy kéne ehhez hozzáállni, hogy van egy alapvizsga, azt leteszi a gyerek, én tanítottam, én ismerem, és a feje nem lesz leharapva. Hogy miért kell ezt misztifikálni, arról fogalmam sincs. Nem vagyok híve annak, hogy állandóan vizsgálják a gyereket, de tizenhat éves korában miért ne lehetne egy alapvizsgát letetetni vele?

A pedagógusoknak ez terhet jelent annyiban, hogy vizsgáztatni kell, dolgozatot kell íratni. Ez igénybe fogja venni őket, plusz energiát követel tőlük, meg több odafigyelést, ez kétségtelen. Kicsit nekik is jobban oda kell figyelni arra, hogy mit és hogyan tanítanak, mert a vizsgán számon kérik.

Nálunk nem lesznek elbocsátások, mert ugyan lesz két átmeneti év, amikor valóban talán egyik-másik szakmai tanárnak nehéz lesz az óráját összeszedni, de én úgy gondolom, hogy az intézményben megbízhatom más feladattal is, amit a kötelező óráteljesítménybe be tudok számítani. Tehát nem kell elbocsátanom őket. Éppen annyi tanárom van a szakoktatásra, amennyi kell, illetve van, akinek túlzottan sok a túlórája. Akinek túlzottan sok, az jövőre legalább levegőt vehet, mert nem kell magát agyon dolgoztatnia.

KÖNNYŰIPARI SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

Most fokozódnak a gondjaink a NAT miatt, mert ugye most a közismereti órákat vezetjük be zömében. Hát bizony nagyon nagy gondjaink lesznek terem-ügyben. De hát azért vagyunk, hogy ezt megpróbáljuk kezelni.

Butaság lenne most akármilyen durva dolgokat csinálni a tantestületben, hiszen akire most nincs szükség, arra két év múlva biztosan megint szükség lesz. Tehát ez egy olyan technikát igényel az iskola vezetőségétől, hogy úgy kell szerveznünk ezt az átmeneti időszakot, hogy mindig maradjon munkája a szakmai területen dolgozóknak. Most még vannak kifutó szakmai osztályaink. Nálunk könnyűipari szakmák vannak, ruhaipari technikum, egészségügyi és vegyészet. Ez azt jelenti, hogy nagyon sok lábön állunk, nagyon sok területünk van. Egy-egy osztályunk van évfolyamonként ezeken a területeken, tehát végül is a szakmai tanárok zöme, elég rugalmasan, sok szakmai tantárgyat tanít. Mi korábban sem akartuk felduzzasztani a

szakmai létszámot, hanem ha szükség volt rá, akkor megpróbáltuk külső óraadókkal megoldani a problémát. Tehát jelenleg a műszaki tanáraink inkább túl vannak egy picit terhelve, tehát a kötelező órákon felül, a törvényesen megengedett túlórákerettel dolgoznak. Ez azt jelenti, hogy most lesz egy időszak, amikor ez csökken, de megpróbáljuk úgy áthidalni, hogy ne kelljen elmennie senkinek. Mert hiszen két év múlva, amikor már ismét beindul a szakmai képzés, nagyobb létszám lesz, nagyobb óraszám lesz, akkor mindenképpen szükségünk lesz rájuk.

Magyar, illetve nyelv szakos tanárra mindig szükségünk van. Természetesen kezelni tudjuk a problémát. Nem tragikus, nem drasztikus a hiány, de tudnánk alkalmazni még ilyen tanárt. Egy-két üres állásunk van, és ezt szeretnénk betölteni. Ennek ellenére tudjuk kezelni a problémát akár túlórákkal, akár helyettesítésekkel vagy óraadókkal. A városban elég jó az iskolák között a kapcsolat, tehát tudunk rugalmasan alkalmazkodni egymáshoz. Már elég régóta dolgozunk együtt ahhoz, hogy ismerve a tanári kapacitást, tudunk kihez fordulni segítségért.

Jelenleg már a felvételi időszak vége felé járunk, tehát itt már a jelentkezések megvannak, kialakultak az osztályaink. Vannak úgymond szakközepes irányultságú osztályok. Elvileg most a kilencedik osztályban még nem tehetnénk különbséget, de mégis úgy gondoltuk, hogy ki kell mondanunk, hogy tudásban, képességekben van különbség a szakközép felé irányuló gyerekek és a szakmát tanuló gyerekek között. Tehát mi már most megkülönböztetjük őket. A szakma meghirdetése jelenleg úgy történt, hogy szakközép irányultságú az egészségügy felé, a vegyészet felé és a ruhaipari technikus felé. A három szakközepes irányultságú osztályunk nagyon tele van, megvan a harminc-harminchárom fő. A szakmunkás irányultságnál a női ruhakészítő, férfi ruhakészítő, bőrös szakterületen szintén megvannak a gyerekek. Van még egy picike lehetőségünk, a papíros, papíros-vegyész szakterület felé. És szöveget is várunk még, illetve szeretnénk a tizenhat éves korosztálynak egy olyan lehetőséget adni, hogy egy gyermekruhakészítő szakot indítanánk, ami gyakorlatilag második szakmát jelent, hiszen csak már valamilyen szakmai képzettséggel rendelkező jöhet ide.

Nagyon vegyes érzelmeim vannak a változásokat illetően. Hiszen jót is teszünk ezzel a korosztállyal, meg rosszat is. Jót teszünk olyan értelemben, hogy amennyiben szétválasztjuk az érettségi utánra a szakképzést, ezzel az iskolában töltött éveket hosszabbítjuk meg. Ami azt jelenti, hogy ugye tizennyolc évesen leérettségizik, és akkor egy vagy két évig még szakmai képzésben részesül. Ha kiszámoljuk, akkor tizenkilenc-húsz éves korában lesz szakmája. Ez azt jelenti, hogy addig iskolában van, tehát munkanélküliségi problémái nincsenek. Tehát ilyen szempontból ez jó.

Olyan szempontból is jó, hogy tizennyolc éves kor előtt nem kell szakterületet választania. Tehát szépen dolgozhat, tanulhat, és tizennyolc éves korában még eldöntheti, hogy melyik szakmai területen akar továbbtanulni. Hiszen az eddigi tapasztalatok alapján látjuk, hogy tizennégy éves korban borzasztó nehéz megmondani egy gyerekről, hogy milyen szak vagy szakma érdekli. Be kell vallanom, hogy bizony sokszor előfordult, hogy többnyire a tanulmányi eredmény alapján a lehetőség döntötte el, hogy ki hova kerüljön. Tehát jött az anyuka a gyerekével, hogy hát őneki mindegy, csak tanuljon a gyerek, hol van hely. És akkor azt mondtuk, hogy hát kérem, itt van hely, hát akkor tessék szíves lenni ezt tanulni. De hát ez egyfajta kényszer volt. Mert a könnyűipari szakmai területre már nyilván nem a négy egész fölötti gyerekek jelentkeznek, hanem bizony, a közepes, vagy a közepesnél gyen-

gébb tanulók. És bizony a válogatási lehetőség számukra nem volt mindig adott. Tehát én azt mondom, hogy ez a jó oldala az érettségi utáni szakmai képzésnek.

Ugyanakkor megvan az a hátránya is ennek, hogy tizennyolc éves korában egy gyermek úgy is gondolkozhat, hogy ha én most itt maradok, akkor kapok egy középfokú végzettséget. De megpróbálkozhatok a felsőfokú képzéssel is. Egyébként a főiskolák és az egyetemek is egyre jobban odafigyelnek ugyanarra a gyerekanyagra, akikre mi is figyelünk, vagy akikre mi ki vagyunk képezve, és akikkel mi dolgozni szeretnénk. A főiskola vagy az egyetem azt mondhatja, hogy öneki is meg kell élnie valahogy, és minél jobban megkönnyíti a bejutási lehetőséget. Tehát fennáll a lehetősége annak, hogy egy gyermek azt mondja, hogy jó, köszönöm szépen, megvan az érettségim, és most megpróbálom a felvételit. Ha a felvételije sikerül, akkor még mindig dönthet úgy, hogy kér egy év halasztást, és itt marad az iskolában arra a bizonyos technikusai képzésre. Vagy, ha történetesen nem veszik föl a főiskolára, akkor is itt marad és folytatja a tanulmányait. De a lehetősége arra is nyitva áll, hogy elmenjen.

Tehát ilyen módon van előnye is, és van hátránya is. Én úgy hiszem, hogy ez néhány év alatt kialakul és kikristályosodik. Biztos, hogy mindenki megtalálja a pozitív részét ennek a dolognak. Ha arra gondolok, hogy a nyugati iskolákban ez már eléggé elterjedt, sőt, szinte általános, és nagyon komoly követelmény, hogy a szakmai képzés kitolódik tizenhat, tizennyolc év fölé, akkor azt mondom, hogyha ők régóta csinálják, akkor biztosan van értelme, és meglesznek nálunk is az előnyeik.

VEGYES SZAKMAI PROFILÚ SZAKKÖZÉPISKOLA ÉS SZAKMUNKÁSKÉPZŐ IGAZGATÓJA

Természetesen vállaljuk a kilencedik-tizedik osztályt. Ennek két oka is van. Az egyik az, hogy akinek ezt az előkészítő szakaszt oktatjuk, amelyen belül szakmaorientációra is mód nyílik, azoknak a tanulóknak a nagy része itt marad nálunk, hiszen az alapvizsgát is itt teszi le. Ez a mi érdekünk is. Másrészt a kilencedik-tizedik osztályban az általános iskolai képzés során előforduló hiányosságokat is tudjuk pótolni. Erről persze nem kizárólag az általános iskolai tanár tehet, sok múlik a tanuló szorgalmán, családi hátterén, a szülein, és nem utolsó sorban a képességein. Meg kell tanítani írni, olvasni, számolni ahhoz, hogy egy középiskolába bekerülhessen. És bár a NAT millió műveltségi területet foglal magába, mégis ezek a legfontosabbak. A szolgáltató jellegű szakmáknál egyfajta kommunikációs készséggel is kell rendelkezni, például egy karosszerialakatos vagy egy fodrász, ha egyéni vállalkozóként működik, akkor a megrendelőkkel neki magának kell szót értenie.

Ez sajnos azt jelenti, hogy a szakképzés hátrébb tolódik. Ennek az lesz az eredménye, hogy a '98-tól induló szakmákban az eddigiektől eltérően szakmai elméleti és gyakorlati oktatás nem folyhat az első két évfolyamban. Értelemszerűen ez óraszámcsökkenést jelent, de az ebben érintett kollegákat foglalkoztatnunk kell, mert miután leteszik az alapvizsgát a gyerekek, rájuk ismét szükség lesz. Tehát átmeneti foglalkoztatási problémákat kell megoldani. Ezt úgy próbáljuk áthidalni, hogy újabb érettségihez kötött szakképzéseket indítunk, ami pusztán azt szolgálja, hogy ezeket a kollegákat tudjuk foglalkoztatni. Lesz egy kellemetlen három éves átmenet, de 2002-től én már semmi problémát nem látok.

Úgy számoltunk a tanulói létszám alapján, hogy lesz jelentkezőnk. A fenntartónak van egy hat éves közoktatási terve, amelyben meg van határozva, hogy melyik

iskola hány osztályt indíthat. Mi nagyon jó beiskolázási propagandát csináltunk, több mint kétszáz tanulónak a jelentkezési lapját tovább kellett küldenünk, bár őket is fel tudtuk volna venni, de a fejlesztési terv ezt nem tette lehetővé. Indítunk most négy éves képzést, tehát a 4+2-es rendszerben hét osztályt, ez durván kétszázhatvan fő, és indítunk öt 2+2-es osztályt is. Ez kétszáz fő, amelyik alapvizsgás szakképzésben, míg a másik csoport érettségi utáni szakképzésben vesz részt. Ez összesen négyszázhatvan fő, ezen felül kellett kétszáz embert továbbküldeni. Ha indíhattunk volna több osztályt, akkor nyilván több közismereti tanárra lett volna szükségünk. Ezekkel az osztálylétszámokkal két főt fogunk felvenni.

A tanulók zöme 4+2-es rendszerben tanul, ami azt jelenti, hogy ez a hagyományos szakközépiskolát váltja ki, tehát ezeknek a gyerekeknek 9-12. osztályban csak szakmai orientációt oktattunk, leérettségiznek, majd ezután szakmai képzésben részesülnek. Ezek a jobb képességű gyerekek, ezek vannak nagyobb arányban. Ez hét osztály, amely öt különböző szakmacsoportot tanul: közlekedés, elektronika-elektrotechnika, könyvipar, művészeti és szolgáltatóipar. A kevesebb létszám öt osztályt tesz ki, ami a 2+2-es rendszerben tanul. A kilencedik-tizedik osztályban a közismeret mellett csak szakma-orientációt kapnak, alapvizsgát tesznek, és azután szakképesítést szereznek. Ezek közlekedésgépészeti, villamos- és műszeripari, könnyűipari és szolgáltatói szakmacsoportok.

Nálunk az átállás már nem jelent problémát. A kieső szakmai elméleti és gyakorlati órákat tudjuk pótolni. Ami problémát jelenthet esetleg, az az, hogy ezeknek a tanulóknak a gyakorlati képzésük későbbre tolódik, és a gyakorlat-orientáltságot a későbbiek során lehet, hogy lényegesen nehezebb lesz elérni. Vannak olyan szakmák, amelyeknél nem is nagyon választható el az elmélet a gyakorlattól, például a számítástechnikai műszerésznél, itt ez nagy problémát nem jelenthet. De vannak olyan szakmák, amelyek inkább kézműves jellegűek, ott ez a gyakorlat-orientáltság problémát okozhat. Érettségi után lehet, hogy nehéz lesz rászoktatni a tanulót a fizikai munkára. Én ebben látom a problémát.

Előnyként azt mondhatom, hogy kvalifikáltabb lesz, nagyobb elméleti felkészültséggel rendelkezik, szélesebb alapozást kap, de a munkához való viszonya valószínűleg rosszabb lesz. Azzal maximálisan egyetértek, hogy az eddig folyó szakközépiskolai képzésben – itt a szakmunkás képzési célú iskolákról beszélek – elég túlterheltek voltak a tanulók, hiszen majdnem azonos érettségi vizsgakövetelményeik vannak, mint a gimnáziumokban, sőt, néha még nehezebb feladatsort is kaptak. Pedig a gimnáziumokban a közismereti tárgyakat nagyobb óraszámokban tanulják. Nálunk a közismereti tárgyak rovására folyt a szakmai képzés, és a szakmai tárgyakból is érettségizniük kellett. Tehát lényegesen nagyobb teljesítményt vártak el egy szakközépiskolástól, mint egy gimnazistától. Úgy gondolom, hogy ezzel az új struktúrával ez a probléma megszűnik. Ez a tanulók érdekeit is szolgálja, és talán az általános műveltségük is jobb lesz, ami azért a színvonalas szakképzés előfeltétele.

VENDÉGLÁTÓIPARI ISKOLAI SZAKOKTATÓ

Én nem tartom rossznak ezt a változást, mert sokszor még tizenhét éves korban sem tudják a gyerekek, hogy mik akarnak lenni. Azt hiszem, ez a két év, a kilencedik-tizedik osztály ad némi haladékot nekik. Van két évünk arra, hogy szépen,

lassan egy kis ráhangolást tudjunk adni a gyerekeknek. Néha levisszük őket a tanonyhára, megmutatjuk nekik, egy kicsit bele is mászhatnak, és talán majd a tizedik osztály végére el tudják dönteni, hogy mit is szeretnének konkrétan csinálni: felszolgálást- e, vagy a sütést-főzést. Arra is esélyt kell adni nekik, hogy a tizedik végén azt mondhassák, hogy nem akarok vendéglátós lenni. Még mindig választhatnak mást is, az iskola profilján belül.

A szakmunkástanulókat mi most úgy vesszük fel, hogy kereskedelmi szakirányra és vendéglátóipari szakirányra. Tehát nem mondjuk meg nekik, és nem várjuk el tőlük sem, hogy megmondják, mit szeretnének. Jó, hogy még mind a három szakma nyitva van előttük. Korábban, ha azt választotta, hogy szakács lesz, akkor annak is kellett lennie.

Ráadásul tizennégy évesen eléggé megviselte a gyerekeket, hogy egy hétig iskolába jártak, egy hétig meg a munkahelyen voltak. Oriási stressz érte őket azzal, hogy egyszer csak dolgozni kell menni. Honnan tudhatná egy tizennégy éves gyerek, hogy egy szép étterem mögött milyen sivárság lapul, és milyen körülmények között kell dolgozni. Elöl mindenki csak a szépet látja, meg hogy milyen elegáns a pincér a szép fehér mellényben, mikor kihozza a kaját. De hát nemcsak az étel kihordása a feladat, és a gyerekeknek alig van fogalmuk erről a szakmáról.

Szeintem nem baj, ha egy kicsit később választanak szakmát. Érettebbek lesznek fizikailag, és jobban terhelhetők. A tizenéves korban történő fizikai terhelés inkább az idegek megterhelését jelentette. Tehát nem tudott azonnal reagálni, nem tudott átállni, mert nem volt meg a fizikai adottsága. Nálunk a munkahelyen legalább hét órát kell állni naponta. Ezek a gyerekek korábban egy hét alatt nem álltak ennyit. Az iskolában ült, hazament, leült tanulni, és szinte nem is állt a gyerek, hacsak a tornaórán nem. Itt meg már az első évben napi hét órát kellett állnia. Ez szörnyű dolog, és ezt végig kellett szenvedniük.

Most át kellett csoportosítani a közismereti és szakmai tantárgyakat, és a közismeret előbbre kerül, a szakma meg hátrébb. Most a szakmának kevesebb órája van. Az óraszámokból mindenki szeretett volna magának többet, de evidens, hogy ez így nem megy tovább.

KERESKEDELMI VÁLLALATI SZAKOKTATÓ

Olyan szempontból rendkívül jónak tartom, hogy nem tizennégy éves korban kényszerítik a gyerekeket arra, hogy szakmát válasszanak. Más szempontból viszont, ha tizenhat éves koruk után kerülnek ki a boltba, éppen a legrosszabb korban lesznek, már nehezebben nevelhetők a munkára. Mert ugye, mikor itt nálunk már tizenhat évesek a gyerekek, akkor én már megismertem őket, ismerjük egymás rigolyáit és tudjuk, hogy ki honnan indult el, mivé fejlődött, hol áll. Nagyon-nagyon szeretek a harmadikosokkal dolgozni, mert már komolyabbak lettek és a harmadik osztálynak már tétje van, mert már jön a szakmunkásvizsga. Jobban odafigyelnek, kevesebbet kell magyaráznom, fegyelmezésre jóformán már nincs is szükség. De ha most csak tizenhat éves korukban fognak hozzánk kerülni, akkor nem tudom, mi lesz.

Most az elsősök nagyon aranyosak, de még semmit nem tudnak és még izgatottak, még minden újra nyitottak, főleg az első hónapokban. Itt azért dolgozni kell járnunk, és borzalmasan fáradtak tudnak lenni eleinte. Szegénykém bemegey uszon-

názni és akkor csak ül, ül, ül. Szóval nagyon nehéz lehet nekik. Lehet, hogy ilyen szempontból jobb lesz, ha csak tizenhat évesen kerülnek a gyakorlatba.

GÉPIPARI VÁLLALATI SZAKOKTATÓ

Jól képzett szakemberek, szakoktatók a pálya elhagyására készülnek emiatt, félnek, hogy munkanélkülivé válnak, nem biztosított az egzisztenciájuk, mert megszűnnek a gyakorlati képzőhelyek. Ez vissza fog ütni, mert a későbbiek folyamán az utánpótlás nem lesz olyan egyszerű dolog. Nem biztos, hogy ezek a szakemberek pótolhatók. Ha anyagilag valaki jobban megtalálja máshol a megélhetését, nem biztos, hogy visszamegy műszaki oktatónak. Ha a gyakorló helyeken két évig nem lesz tanuló, ez megszüntetheti a tanműhelyek 60 %-át. De mi lesz két év után?

Lehet, hogy a szakmaválasztás kitolódik a gyerek tizenhat éves koráig, de biztos állíthatom, hogy akkor sem fogja jobban tudni, hogy milyen szakmát válasszon. Ha ő csak alapozót kap, és semmi affinitása nem lesz ahhoz a szakmához, akkor kitolhatják akár tizennyolc évre is, akkor is csak azt a szakmát tudja választani, mint tizennégy éves korában. Legfeljebb az ítélőképessége lesz fejlettebb, körütekintőbb lesz, de a szakmáról akkor sem tud többet. Mert miből tudná? Mert szakmai tantárgyat nem tanul. Nem a tizedik osztály oldja meg azt, hogy valaki jó szakember lesz, vagy nem jó szakember, hanem az lenne fontos, hogy olyan szakkönyveket írjanak, amiből meg lehet tanulni a szakmát. Nem szégyen az sem, ha nem Magyarországon íródik meg ez a szakkönyv, hanem olyan országban, amelynek versenyképes a gazdasága. És akkor lehet, hogy elég lenne a három éves szakmunkásképzés, de más tematikával, más megközelítéssel. Vagyis nem az iskolaéveknek, hanem a tartalomnak kéne megváltozni. A szakmát kéne megtanítani.

Szerintem a Nemzeti Alaptanterv nem egy szerencsés találmány. Még most is jobb lenne elgondolkozni rajta, mintha négy év múlva rájövünk, hogy mégsem jó. Magyarországon mindig a kísérletezés volt jellemző. Én nem vagyok az újítás ellen, újítsunk és haladjunk a korral, de végig kell gondolni az újításokat.

KERESKEDELMI ISKOLAI SZAKOKTATÓ

A NAT miatt most nagyon háttérbe szorul a gyakorlati szakképzés, mert csak a tizenhat éves felülieknek lehet szakképzést indítani. Nagyon nagy a nyomás a vállalkozók és a vállalatok részéről, mert ugye köztudott, hogy ők a tanulóképzéssel tudják megoldani a munkaerő problémáikat. És borzasztóan hiányzik az első két évben a tanuló. Most két éves kimaradás lesz, és borzasztó nagy a nyomás, amit az iskolára gyakorolnak. Most nem kapnak két éven keresztül tanuló, miközben évente 384 tanuló igénylés van a vállalatok részéről. És ez a 384 mostantól nullát jelent. Hát ez bizony problémát okoz.

A másik probléma az, hogy most 80 %-ban értettségit akarnak adni mindenkinek. Ez azt fogja jelenteni, hogy mivel mindenkinek lesz lehetősége, mindenki elmegy érettségit szerezni. Aki meg idejön szakmunkásnak, az már valóban csak az alja lesz, vagyis a szakmunkás-színvonal még jobban degradálódik. Hát ez kétségbeesítő. Nem beszélve arról, hogy a szakoktatók óraszámja csökkenni fog. A szakoktatók egyszerűen munkanélkülivé fognak válni, mert a gyakorlat minimális lesz. Nem tudom, hogy mi lesz ezekkel az emberekkel.

AUTÓSZERELŐ VÁLLALATI SZAKOKTATÓ

Én már sokszor elbeszélgettem az igazgató urakkal és a tanár urakkal arról, hogy ebben a szakmába nem igazán jó, hogy tizennégy éves korában kerül ide a gyerek. Én mindig mondtam nekik, hogy igenis meg kellene ehhez a szakmához is követelni az érettségi vizsgát, mert hogyha azt nézzük összehasonlításuképpen, az autóvilamossági szakmánál már régóta csak érettségivel lehet elkezdni a tanulást. Ide meg jött a gyerek tizennégy évesen. Pedig az autószerelés egy bizonyos intelligenciát követel. Az autó érték, és az ügyféllel tárgyalni kell. Bizonyos felelősségérzet kell, hogy legyen az emberben, márpedig tizennégy évesen ezt még nem lehet elvárni.

Mivel most már nem tizennégy éves lesz, hanem tizenhat, ez egy picit talán változtat a helyzeten. Persze az a kérdés hogy megmarad-e ugyanolyan gyerekek, vagy pedig egy kicsit komolyodik a két év alatt. Ez egyénileg is változik, mert minden gyerek más, kinek milyen az egyénisége. Azt tudom, hogy akik érettségi után jönnek ide szakmát tanulni, azok teljesen másképp állnak hozzá. Ővelük nincs olyan gond, hogy kérdezetni kell, hogy hogy megy az iskola, nem állsz bukásra. Tehát ő tanul. A másik meg az, hogy dolgozni is komolyabban lehet vele. Lehet rá számítani. Ha azt mondom neki, hogy emeld föl az autót, vegyél le négy kereket és pakold föl, akkor biztos, hogy jól fölemelte, levette mind a négy kereket, és nem borult föl az autó. De ez a tizennégy éveseknél egyáltalán nem biztos.

KÖNYVKÖTŐ OKTATÁSI VÁLLALKOZÓ

Jó, hogy idősebb korban kezdődik majd ezután a szakoktatás, mert egy tizennégy éves gyerek nem tudja még igazán eldönteni, hogy mit akar majd csinálni egész életén át. Még tizenhat évesen sem, de akkor már nagyobb az esély, hogy jól dönt. Azt vesszük fel a legszívesebben, aki már érettségi után jön, mert az már azért jön ide, mert tudja, hogy mit akar csinálni.

Nekem nagyon jó a véleményem erről a változásról, mert nagyon fontos, hogy már egy érettebb gyerek döntsön a saját jövője felől, és ne a szülő. Más részről, bár csúnyán hangzik, de be kell vallani végre, hogy egy kicsit gyerekkereskedelem is a szakképzés, hiszen az iskola ugyanúgy kénytelen munkára fogni a tanulót, mint bármelyik más gazdasági szervezet, amelynek pénzt kell termelni a fennmaradáshoz. Sokkal jobb, ha egy jobb fizikumú, felnőttebb ember kerül egy ilyen iskolába, ha már mást nem is nézünk. Én semmilyen hátrányát nem látom az új rendszer bevezetésének.

A gyakorló helyen csak a két éves átállás okoz nehézséget. A Gyakorlati Oktatók Országos Szövetsége azt szeretné elérni, hogy a műhelyekben négy fős csoportok legyenek a mostani nyolc fős csoportok helyett, hogy ne kelljen az utcára tenni a szakoktatót. Valószínűleg így is romlani fog az oktatói gárda összetétele, de valahogy át kell vészelni ezt a helyzetet. Még nem tudjuk, hogy jól csináljuk-e, amit csinálunk, mert nincs ebben tapasztalatunk, de majd kiderül. Ha nem csináljuk, akkor nem lesz előrelépés, tehát ezt fel kel vállalni.

(Az összeállítás Liskó Ilona munkája)